Donderdag 24 februari 1916 – ochtendeditie

Kardinaal Mercier.

Rome, 23 februari. Kardinaal Mercier is heden door de Paus in afscheidsaudiëntie ontvangen. Hij vertrekt morgen rechtstreeks naar België.

Steun aan noodlijdende bevolking in België en Noord-Frankrijk.

Op verzoek van de heer Camille Huysmans, lid van de sociaal-democratische partij in de Belgische kamer van afgevaardigden en met de toestemming van het Duitse generaal gouvernement te Brussel, heeft de minister van landbouw 1000 wagonladingen eetaardappelen ter beschikking gesteld van de noodlijdende bevolking in België en Noord-Frankrijk. De prijs, waartoe de aardappelen aan de verbruikers worden afgestaan, is 4,50 gulden per 100 kg franco wagon op het station van afzending.

De adjudant van de koning der Belgen heeft aan de Belgische militairen, officieren, onderofficieren en soldaten, welke zich in Nederland bevinden, de volgende omzendbrief gericht:

"Zijne majesteit voelt hun morele smarten en vergeet niet, dat diegenen die hun plicht hebben vervuld, aan het vaderland vele diensten hebben bewezen.

Het is zijne majesteit aangenaam mede te delen, dat de verminkte militairen, die in Nederland vertoeven, een onderscheiding zullen ontvangen evenals hun kameraden aan het front en dat ook de toestand der geïnterneerde lagere officieren en militairen van mindere rang, welke familieleden te hunnen laste hebben, met welwillendheid zal onderzocht worden en daaraan zoveel mogelijk zal worden tegemoet gekomen.”

Donderdag 24 februari 1916 – avondeditie

Parijs, 23 februari. Officieel: Onze artillerie heeft op verscheidene plaatsen van het front bij Steenstrate de vijandelijke verdedigingswerken vernield.

De onafhankelijkheid van België en de verklaring van Havre.

Men schrijft ons:

Wij menen bevoegd te zijn om de echtheid in twijfel te trekken van een dezer dagen verspreide mededeling, als zou de meerderheid van het Belgisch kabinet geneigd zijn de verklaringen van Londen, waarbij de oorlogvoerenden zich verbinden geen afzonderlijke vrede te sluiten, mede te ondertekenen.

Het is een openbaar geheim dat in het Belgisch ministerie een paar leden daartoe zouden te vinden zijn. Maar tegenover hen staat de wil van de parlementsleden en van de meerderheid onder de ministers.

Intussen is daarbij gekomen de verklaring door de gezanten van Rusland, Frankrijk en Engeland de 14^{e} februari ll. afgelegd bij de minister van buitenlandse zaken baron Beyens te Havre.

De enkele Belgen, die het lot van hun land – op zijn minst gedurende deze oorlog – in vast verbond willen aansluiten bij dat van Frankrijk en Engeland, menen in deze verklaring een aanduiding te mogen zien dat de Entente nog steeds poogt België over te halen tot een onderschrijven van het verdrag van Londen … Zij zeggen er hetzelfde over als de Vossische Zeitung. De Fransen zelf schijnen een minder bevooroordeelde kijk te hebben op het belang van België. Er is over de verklaring van 14 februari geen beter woord geschreven dan door

Jean Herbette in l'Echo de Paris van 17 februari: "Overrompeld als het werd door de Duitsers, kon België zijn toestand beschouwen van op twee geheel verschillende standpunten. Het kon een oorlogvoerend land worden als de andere, en dit tonen door bv., in een gepaste vorm, zich aan te sluiten bij de verbintenis van 5 september 1914. Daarentegen kon het zich beschouwen als een neutrale staat, die tijdelijk verplicht was de overweldiger terug te werpen. Deze tweede politiek heeft bij het Belgisch gouvernement de bovenhand gehad en is nu door de geallieerden plechtig bezegeld.

En terecht.

Het is geen toeval dat de verklaring van 14 februari ll. afgelegd werd door de gezanten van Rusland, Frankrijk en Engeland. Zij handelden als de vertegenwoordigers der mogendheden, die het verdrag van 1839 onderschreven, waardoor België's onafhankelijkheid en neutraliteit gewaarborgd werden. Wat zij deden, was feitelijk niets anders dan hun verbintenissen van 1839 vernieuwen.

Daaruit kan men opmaken dat voor hen dit verdrag nog steeds bestaat, spijts de schending vanwege Duitsland en Oostenrijk. Waarom zou dan België – dat nog altijd vecht aan de zijde van Engeland, Frankrijk en Rusland, volgens de verplichtingen van datzelfde verdrag – er aan denken om thans afstand te doen van de voordelen van deze gewaarborgde neutraliteit?

De andere geallieerde mogendheden, Italië en Japan, hebben alleen hun instemming betuigd met de verklaring, omdat uit hun stilzwijgen niet zou kunnen afgeleid worden dat dienaangaande geen overeenstemming zou heersen tussen de grote mogendheden van de Entente. Maar feitelijk is de verbintenis maar afgelegd door de garanderende mogendheden alleen.

Dit is een duidelijke erkenning van het feit dat er in deze oorlog geen contractueel bondgenootschap bestaat tussen België en de geallieerden.

Deze verklaring, in zulke omstandigheden afgelegd, sluit dus de mogelijkheid uit dat nog de Belgische regering zou overgaan tot het ondertekenen van het Verdrag van Londen. Servië en Montenegro hebben evenmin dit verdrag ondertekend. Het ligt trouwens niet op de weg van kleine staten, zoals trouwens Le Temps – wiens verhouding met de quai d'Orsay bekend is – duidelijk genoeg verklaart in zijn nummer van 18 oktober ll.: "Het verdrag van Londen in aangegaan door de vijf grote mogendheden, die in gemeenzaam overleg de algemene politieke belangen van de meest uiteenlopende aard zullen te regelen hebben, waaromtrent België, als kleine mogendheid, bezwaarlijk verplichtingen en verantwoordelijkheden op zich kan nemen."

Door de verklaring van Havre wordt thans aldus op gelukkige wijze een einde gesteld aan een gevaarlijke campagne, door enkele opgewonden Belgen aangevangen om hun land aan te zetten tot het onmiddellijk opgeven van de neutraliteit.

Maar er is nog iets belangrijks in deze verklaring, nl. dat Belgische afgevaardigden zullen aangezocht worden zitting te nemen in de vredesconferentie. Dit recht kon aan België in de huidige omstandigheden niet ontzegd worden. Doch het bleef wenselijk dat dit zo weinig dubieus recht, reeds nu, uitdrukkelijk erkend werd door de getrouw gebleven Belgische garanten. Voortaan staat dus vast dat België zal kunnen meespreken over zijn eigen levensbelangen en onafhankelijk aan de discussies over zijn eigen lot zal kunnen deelnemen. Dat is een aanwinst van belang.

Van Belgische zijde zendt men ons een artikel uit de Gazette de Lausanne van 19 februari, La Belgique de demain geheten. Het betoog komt hierop neer, dat België na de oorlog vergroot moet worden, opdat het niet opnieuw aan een overval blootgesteld zal zijn. De schrijver heeft uit stemmen in de Belgische pers afgeleid, dat België meer verlangt dan een eenvoudig herstel binnen de oude grenzen.

En wie zou dit euvel duiden? vervolgt de schrijver. De grenzen, die gisteren die van België waren schijnen getrokken te zijn door een aardrijkskundige, die een vijand was van het land, waarvan hij de omstrekken vaststelde. Als hij het doel had gehad aan de buurman de inval in het land en de snelle verovering ervan te vergemakkelijken, zou hij geen andere grenzen hebben getrokken. Wij weten wel, dat de centrale mogendheden er nog niet geheel van zijn teruggekomen om aan België zijn oude grenzen terug te geven, maar moet men het met de Belgen niet eens zijn, die verlangen, dat hun land zal worden gebracht in een toestand, dat de grote en machtige buren zich wel twee keer zullen bedenken voor het ondersteboven te willen lopen? De hele wereld verlangt, dat de vrede van morgen een duurzame vrede zal zijn. De eerste voorwaarde daartoe is een België met grenzen, die de buren wat te denken geven.

Werp een blik op de kaart. Hoe kan men dan er niet aan denken, dat de helft van Luxemburg en de helft van Limburg, destijds aan België afgenomen en aan Duitsland toegewezen, niet weer naar België terug zullen gaan? Indien België in 1914 tot aan de Moezel zou geweest zijn, zou de loop van de zaken anders zijn geweest. Indien België het Nederlands gedeelte van Limburg had gehad, zou het in 1914 te Maas hebben kunnen verdedigen.

Zeker, België kan niet tot de Rijn worden uitgebreid, maar zou het niet mogelijk zijn de grenzen tussen de Rijn en de tegenwoordige Belgisch-Pruisische grens te trekken?

Tot aan het congres van Wenen waren de grenzen zo getrokken. Indien deze grens honderd jaar geleden niet gewijzigd zou zijn, zou Luik gemakkelijker te verdedigen zijn geweest.

Het spreekt vanzelf, dat de toewijzing aan België van een stuk Nederlands gebied niet zou kunnen plaats hebben dan door middel van vriendschappelijke onderhandelingen en tegen behoorlijke compensatie; maar het door de Belgen gestorte bloed geeft hun recht op zeer bijzondere welwillendheid. Nederland, in aanmerking nemend, dat het zelf aan het verschrikkelijk lot van België is ontsnapt, zal misschien daardoor ertoe gebracht worden, een welwillend oor te verlenen aan de Belgische eisen, die door de geallieerden worden ondersteund. En misschien zal het toekomstig congres het geschikt oordelen, ook de Scheldekwestie te regelen. Men kan verwachten, dat Nederland en België, de gemeenschap van hun belangen erkennend, tegenover compensatie die België zeker zal willen geven, aan dit land de werkelijke zeggenschap over de mond van deze rivier zullen toekennen.

Tot zover het artikel uit de Gazette de Lausanne. We maken er melding van, hoewel het niet de eerste keer is, dat een stem als die van de schrijver zich laat horen.

Van de Belgische zijde, vanwaar onze aandacht op het artikel gevestigd wordt, voegt men er het volgende aan toe:

“Het is onnodig u te zeggen, dat wij de zonderlinge theorieën, die dit al te Belgofiele blad ontwikkelt en verdedigt, absoluut afwijzen. Het is uiterst zonderling, een groot blad in een neutraal land een

toeeigening van de rechten van een ander neutraal land en de annexatie van een deel van het gebied van dit land te zien aanbevelen. De Gazette de Lausanne is te klaarblijkelijk geïnspireerd door enkele hysterici[1] van Havre en Parijs. Geloof maar dat de Walen evenmin als de Vlamingen zulke dromen koesteren; wij protesteren tegen deze denkbeelden die onze zo mooie en edele taak onteren. En wij verzoeken onze Hollandse vrienden te geloven, dat wij niets verzuimen, opdat de Romaanse Zwitsers evenzeer als de Duitse Zwitsers niet op een dwaalspoor worden gebracht. Waarnaar wij moeten streven, is toenadering tussen eerlijke mensen, die elkaar hoogachten, en die genoeg hebben van de twisten van hun grote buren, waarvan zij altijd geleden hebben.

Daar de grote mogendheden de vrede niet hebben weten te handhaven, noch de kleine staten te waarborgen, mogen deze zich verenigen en zelf de politie uitoefenen. En laten wij er ons voor hoeden, in dwalingen te vervallen, die zo betreurenswaardig zijn, als die van de Gazette de Lausanne."

---

[1] De schrijver doelt hier blijkbaar op een artikel uit de Nouvelle Belgique, een te Parijs verschijnend blaadje, onder redactie van Louis Dumont-Wilden. Daarin worden de levensvoorwaarden voor "Groot België" als volgt geformuleerd:
1°. De neutralisering vervalt.
2°. Toevoeging van het groothertogdom Luxemburg.
3°. De beide oevers van de Schelde, Walcheren, Zuid-Beveland, Tholen, eindelijk geheel Noordbrabant, dus de gehele linkeroever van de Nederlandse Rijn.
4°. Economische openstelling van Elzas-Lotharingen en, zo mogelijk, van geheel Frankrijk door vermindering van de douanetarieven.
5°. Eventueel, de Duitse linker Rijnoever tot aan de Moesel, doch onder een speciaal regime.

Uit Luikerland.

Watersnood.

Luik, 20 februari.

Schrijlings over de prachtige Maasstroom ligt de nijvere stad van kolen en staal te ronken, te roken, te branden. Overal, waarlangs het oog ook kijkt, ademen de fabrieken en de mijnen geweldig hun dampwolken de lucht in en zo spoedig het maar lichtjes donkert, ziet men de vuurgulpen uit de hoge schoorstenen spuiten en boven hen de zwarte massa naar boven rollen, heel hoog in de wijde dampkring. Als een hel met honderd monden is de avondstad dan. Wanneer de smeltkroezen, naar boven gehaald, tot op de spits van de wie weet hoeveel jaar oude assenberg, worden omgekanteld onder de reusachtige stijger, rolt een stroom wit verblindend vuur van de hoogte en gloeit lang eer hij uitsterft. De mensen, in de ver afgelegen straten, waar ze hem niet zien, worden plots getroffen door een scherpe vuurschemering over de hele stad. Zij duurt stonden lang en verschijnt een poos later weer uit een ander oord. Zo afwisselend, duurt het vuurwerk door de cyclopenarbeid ontstaan, de ganse donkere tijd, al de nachten van het hele leven der nooit rustende stad.

Helaas! thans licht geen vonkje meer sedert lange maanden en niemand kan in zijn vertwijfeling raden, wanneer de witgloeiende stroom weer zal rollen tot bij de voet van de zovele thans verdonkerde en mensenloze assenbergen, die stom de wacht houden bij elke lang uitgedoofde hoogoven.

De Maas alleen is gebleven, wat zij altijd was: jong in haar eeuwige oudheid, fris en onvermoeid. Ze heeft bommen in haar schoot gekregen. Dan wierp ze een hoos water de hoogte in, bitter boos,

omdat men haar vreedzaam leven stoorde. Van de bruggen, door haar oevers gedragen, werd er één, de Pont des Arches, tot gruis vernield, zodat alles, fijnste puin en ijzeren balken, blokken beton en arduin, haar in de schoot viel.

Toch bleef ze onverstoord kalm en wentelde haar kalme golven goedig in haar bedding voort, binnen de arduinen muren van haar oevers, met dezelfde onbewuste onverschilligheid als een reus, wie men op zijn weg een strootje tussen de benen werpt om hem tot vallen te brengen. Het was ons zo vaak in deze treurige oorlogsdagen een genot langs haar oevers te wandelen, binnen de stad, waar ze zo opgewekt leven schept voor allen, die haar beminnen, onze Maas. Het was ons zo menigmaal, op onze tochtjes naar Visé, een heerlijke ontspanning, buiten onze muren met haar alleen te zijn, waar ze, voorbij de brug van Wandre, op haar weg voortwandelt, door haar wijds dal, langs beide oevers groen, en bezadigd stromend in haar aloude wijsheid, villa's en boerderijen, dorp na dorp voorbij, sprekend in haar veelzeggende sprakeloosheid tot de bomen op haar eilandjes, tot de kruiden langs haar bedding, recht moederlijk groetend de mensen, die haar even sprakeloos en toch duidelijk verstaanbaar tegengroetten.

Ze scheen een andermaal wel eens te treuren over de nieuwe zo plots verzwakte rampzalige toestand. Lange jaren heeft ze de boten, met boottochtjes doende mensen, en andere overvloedig vol koopwaren, gedragen uit de kanaalhaven te Coronmeuse, even bij Herstal, en bracht ze, voorzichtig als in de vaart van Maastricht, of haalde andere reizigers en wachtte daar even voorzichtig af, om ze te brengen van Seraing en verder tot Hoei. Het speet haar, thans meer dan ooit, dat ze de honderden gevaarten van de voedingsdienst, die alle door de enge kanaalweg moeten komen en keren, als voor de oorlog zoveel andere honderden, eeuwen gedurende, niet kon verder brengen, zoals men haar dit reeds sedert jaren had toegezegd. Haar bedding

tussen Luik-Coronmeuse, en dit weet ge, onze Maas, heeft een heerlijke breedte met wijdse mooie buigingen, doch de diepgang is onvoldoende om bevaarbaar te zijn. Wie zal, schijnt ze zichzelf en de mensen af te vragen, thans het grote werk, dat 30 miljoen frank moet kosten, aanvangen en voltrekken, om mij in staat te stellen met al mijn onberekenbaar vermogen aan de arbeid der geliefde stad, aan haar toekomst en aan haar bloei mee te werken, zoals dit de duizenden arbeiders met lijfs- en verstandskracht doen in haar werkhuizen en haar mijnen? Wie en wanneer?

Ze is treurig en ze is beroerd. Zoals ze het sedert mensenheugenis niet meer deed, is ze deze natte, overvloedig uitgeregende winter thans reeds voor de derde maal schrikwekkend gezwollen en op veel plaatsen buiten haar oevers getreden, van Hoei tot Visé, waar ze, ietwat noordwaarts, de landgrens gaat tekenen tussen twee nederzettingen van eenzelfde volk.

Wel komen er elk jaar hoge waters en overstroomt dan de Maas hier en daar wel eens de oevers, doch, zoals in dit tweede oorlogsjaar, tot driemaal toe, midden in de ellende van werkloosheid en hongerende arme mensen, is het te veel. In de stad zelf kan zeer zelden watersnood komen. Het is een gebeurtenis, die geboekt wordt in onze geschiedenis, zo bv. het Maaswater te staan komt in de aangrenzende straten, of, iets wat nog zeldzamer is, de nabijgelegen place Saint-Lambert likt. De gemeenten af- en opwaarts zijn niet zo gelukkig, ook niet zo beschut tegen het stroomgeweld. De twee eerste winterzwellingen van deze winter waren reeds voor meer dan een buurtgemeente een ramp. Lange, treurige dagen bleven ze zonder enig tramverkeer met de stad. Thans is het al even erg.

Op het ogenblik, waarop we schrijven, rolt de boordevolle stroom als een zee zijn ontstuimige wateren zeer snel voorwaarts. De muren van Quai de la Batte zijn versterkt door aarden dammen, balken en

stutten. De oeverbewoners waken ganse nachten. Hun kelders staan onder water. De reusachtige steenhopen, Quai de l'Industrie, puinen van de gesprongen Pont des Arches, houden nog even hun toppen boven de vloed. De vijvers van het Boveriepark stromen buiten hun oevers en zetten de wandelpaden onder. Te Angleur, bij de samenvloeiing van Ourthe en Vesder, steeg het water 1 m 55 tussen 18 en 19 dezer. Te Kinkempois bedreigt de vloed het magazijn van de voedingsdienst, waar juist de volgende dag de zozeer verlangde Hollandse broden worden uitgedeeld. De zeer bevolkte oevergemeente Tilleur heeft bij elke overstroming wel het meest te lijden. Al de huizen, in de buurt van het water, verdrinken over heel het benedenverdiep. Grote en kostelijke werken zouden moeten worden uitgevoerd om die duizenden mensen te beschermen, die dan nog heel van de buurt worden afgezonderd, omdat de trams niet rijden. Thans echter is dit verkeer mogelijk gebleven, daar de Maatschappij voor het Buurtspoor zich enkele rijtuigen op hoge assen heeft bezorgd. Het is een gelukkige verbetering, die iedereen aangenaam heeft verrast.

Onder de grote nijverheidsgemeenten beneden Luik is Wandre, een tiental kilometer van hier, er steeds het ergst aan toe. Thans is de stroom er al een zeearm geworden, heeft een aantal woningen, velden en weiden overrompeld. De tram, die tot aan het station van het staatsspoor gaat, moet nu stoppen op 1500 meter van daar, voor de grote ijzeren Maasbrug. Op karren en wagens brengt men de mensen, tegen de prijs van 25 centiemen, door het stromend water heen, tot aan de tramstaanplaats. Het is daar een gejammer van lieden, die hun huizen moeten opgeven, van werklieden, die tijd verliezen door de traagheid van de overzetdienst, van ongelukkige schamelen, wiens ellende door de waterellende nog groter wordt.

Doch de woedende stroom stoort zich aan niets. In een wijde boog slingert hij zich Wandre voorbij, klotsend tegen de oevers en

geselend de velden en de weilanden daartegen. Waar hij onderweg huizen en tuinen kan bereiken, verdrinkt hij allen totdat hij, tien kilometer verder, op verraderlijke wijze, onwaardig van zijn majesteit, al de kelders van het lage gedeelte der stad Visé onder zet, en dan zich schijnt te bezinnigen om Maastricht te naderen, waar hij zich kalm en eerbiedig gedraagt als een bejaard vorst, die het einde voorziet van zijn levensdagen.

Onze correspondent schrijft uit Brussel, dat daar ambtelijk bekend is gemaakt dat het postverkeer van Antwerpen, Brussel, Hasselt, Luik, Turnhout, Verviers, Welkenraedt en omstreken nu ook tot Nederlands Oost-Indië is uitgebreid; en wel op dezelfde voorwaarden als het briefverkeer met andere landen is toegestaan.

Deze uitbreiding van het postverkeer is te danken aan de stappen, daartoe door onze gezantschapraad te Brussel, de heer M. van Vollenhoven, aangewend.

Uit het etappegebied.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

De opperbevelhebber, hertog Albrecht van Wurttemberg, heeft bepaald, dat in alle verordeningen, waar het aanbrengen als plicht is voorgeschreven, deze uitzonderingsbepaling zal worden opgenomen: Er bestaat geen verplichting voor kinderen hun ouders aan te geven, noch voor gehuwde vrouwen om hun mannen aan te brengen.

De etappe-inspecteur, de generaal der cavalerie von Unger, nam het volgende besluit. Al wie een identiteitsbewijs verliest of er misbruik van maakt, zal bestraft worden met een boete van ten hoogste 1000 mark of een gevangenisstraf gaande tot zes weken, tenzij andere

besluiten hogere straffen voorzien. Buiten de boete kan tegelijkertijd gevangenisstraf worden uitgesproken.

Met de Gentse fabrieken gaat het hoe langer hoe slechter. Nu weer komt uit Gent het bericht, dat de Linière des Flandres haar deuren deze week zal moeten sluiten, waardoor 700 werklieden op straat zullen staan.

De volgende fabrieken zullen dan voorlopig nog de enige zijn, welke de vlasnijverheid te Gent vertegenwoordigen: La Lys met 3000 werklieden, Linière Gantoise 2800, La Liève 1575, Morel en Verbeke 675, Nouvelle Linière du Canal 200, Grenier 100, Tollenaere 100, Rey 50.

Deze werken allen 12 uur per week; behalve Grenier en de Nouvelle Linière du Canal 24.

De Echo belge bevat twee brieven van het Belgische front. De ene is ondertekend door Jules de Necker, die zich in zijn brief tot de jongeren richt, die in Nederland gebleven zijn, om hun te zeggen hoezeer er daar aan de IJzer op hen gewacht wordt. “Het land heeft hen nodig.” De Necker schrijft o.m.: “En terwijl hier aan de IJzer hun landgenoten strijden, lijden en sterven, zijn er die ginds in den vreemde in de koffiehuizen of langs de boulevards van een of andere grote stad hun jeugd en hun verveling rondslepen.” Daar ik de Belgen ken, zegt de schrijver verder, ben ik overtuigd dat hun aantal slechts beperkt kan zijn. Op hen doet hij een beroep.

Naar wij in het Belgische Staatsblad lezen, worden de ontvangsten van Belgisch Kongo voor het dienstjaar 1916 op ruim tweeëndertig miljoen frank geraamd.

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontlenen het volgende aan De (Belgische) Legerbode:

Benoemd tot ridders in de Orde van Leopold II: Muet, korporaal mitrailleur, infanterie; G. T. C. Spilleboudt, sergeant-majoor, infanterie; F. Deroo, klaroenblazer, infanterie; R. Verwilst, adjudant, artillerie; H. Jadin, wachtmeester, artillerie; J. Rottiers, soldaat, infanterie; G. Hollogne, sergeant, infanterie; J. Goffart, ziekendrager; E. H. J. Denotte, sergeant-majoor mitrailleur, infanterie; C. J. Soret, adjudant, artillerie; F. F. G. Genicot, wachtmeester, artillerie; J. B. Vandewael, wachtmeester, gendarmerie; L. Crosset, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; F. Hendrickx, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; G. Berghaut, soldaat, infanterie; F. Hocket, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; J. F. Leroy, wachtmeester, gendarmerie; J. Fromenteau, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; K. Hallaert, sergeant, infanterie; J. Toupy, korporaal, karabiniers-wielrijders; E. A. Wyns, wachtmeester-fourier, artillerie; V. van den Broeck, wachtmeester, artillerie; De Ghezelle, adjudant mitrailleur, infanterie; Toussaint, 1e opperwachtmeester, cavalerie; L. de Bruycker, soldaat, infanterie; P. Happart, sergeant, infanterie.

Ontvingen het militair ereteken der 2e klasse: J. Verlinde, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; Catrysse, korporaal, infanterie; H. Jammotte en Husquinet, soldaten V. K.; G. Sacré, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; E. Vincent, soldaat, infanterie; E. Blerot, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; V. Pauwels, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; J. Spinael en E. Verdin, soldaten, artillerie; J. Raes, soldaat, artillerie; E. Roest, soldaat, infanterie; F. van Hemden, soldaat, infanterie; L. H. Verbrugghen, soldaat oorlogsvrijwilliger, genie; A. C. Vigneron, adjudant oorlogsvrijwilliger, infanterie; J. Orye, korporaal, infanterie; A. Deryckere, J. B. Dumoulin, M. Verdy, L. Cornelis, L. Leroy, soldaten, infanterie; F. Roos, soldaat oorlogsvrijwilliger.